

‘Waarde inlands

hout en snoeisel als grondstof onderschat’

Kees Weijtmans

Kees Weijtmans: volop nuttigere toepassingsmogelijkheden dan biobrandstof

Op het terrein van bomenrooierij Weijtmans in Udenhout liggen houtsnippers en stammen te kust en te keur. De hevige najaarsstorm heeft gezorgd voor extra veel aanvoer, boven op de reguliere najaarspiek. ‘Allemaal waardevolle grondstoffen,’ weet Weijtmans.

Auteur: Bart Mullink

De bouwsector, de papierindustrie, de emballage-industrie: gerooide bomen worden verwerkt tot materialen waarvan een keur aan bedrijfstukken dankbaar gebruikmaakt. Hoe mooi het ook is dat zijn vak geen afval oplevert, maar uitsluitend grondstoffen, qua gebruik van

deze materialen valt nog veel vooruitgang te boeken, weet Weijtmans. ‘Takken, snoeiafval en zelfs hele stammen worden op grote schaal verwerkt tot pellets voor biomassacentrales en dat is zonde. Verbranding is de meest laagwaardige toepassing die je kunt bedenken.’

Laagwaardig zeker vanuit het doel van CO₂-reductie. Alle in het materiaal opgeslagen CO₂ komt vrij bij de verbranding. Heel anders is dat bij vrijwel alle andere toepassingen. ‘Bijvoorbeeld die als bouw materiaal. De CO₂ die de bomen gedurende hun leven opslaan, blijft dan ook daarna lang opgeslagen. Balken, zoals die te vinden zijn in monumentale gebouwen, gaan tot vele honderden jaren mee.’

Met de gebruikte hardhouten eikenstammen is het enkel een kwestie van zagen. Dit is een

van de simpelste bewerkingen. Weijtmans ziet talloze mogelijkheden om van materialen die op het eerste oog minder bruikbaar lijken, ook hoogwaardige eindproducten te maken. Zoals populierenhout dat door bewerking de eigenschap krijgt waar traditioneel teak om geliefd is: het zogeheten peppelhout is ongevoelig voor rot en kan in de bouw ongeschilderd heel lang mee in zowel binnen- als buitentoepassingen.

Textiel

De papierindustrie maakt vanouds van houtvezels een compleet nieuw product. Weijtmans ziet ook nieuwe verwerkingsmethoden opdoemen die veelbelovend zijn, zoals die tot textiel. Voorsnog gebeurt dit op laboratoriumschaal. Voor de toekomst ziet hij er een duurzaam alternatief in voor de katoenproductie. ‘Veel minder vervuilend en het materiaal komt van

‘Takken, snoeiafval en zelfs hele stammen gaan op grote schaal naar biomassacentrales en dat is zonde’

de versnipperaar. ‘Snippers van eikentakken worden onder meer gebruikt voor paden en als demping onder speeltoestellen.’

Voor een deel vergelijkbare toepassingen zijn er eveneens voor andere boomsoorten, gaat hij verder. ‘Zo verwerken we ook essen, esdoorns, iepen, acacia’s en diverse soorten naaldhout. Hout en snoeimateriaal krijgen we eveneens van derden, bijvoorbeeld van hoveniers. ‘Veel kleine bedrijven en zzp’ers hebben zelf geen vrachtwagen. Wij kunnen de gezaagde stammen voor ze ophalen, en ook het snoeimateriaal. Dat gaat dan bij ons in de versnipperaar.’

Proces

Populierenhout vond ooit, schetst hij, gretig aftrek bij de omvangrijke klompenindustrie. Inmiddels gaat het leeuwendeel naar het in het nabijgelegen Haaren gevestigde bedrijf Peppelhout. Dat zorgt er door verhitting voor dat de suikers in het hout karamelliseren, zodat bacteriën, schimmels en andere houtvreter het niet meer lusten. Een milieuvriendelijk proces, onderstreept Weijtmans. ‘Omdat er geen mogelijk schadelijke verf aan te pas komt, kan het materiaal ooit, aan het eind van de cyclus, ook goed worden gecomposteerd.’

Direct verwerkt tot compost worden de delen van bomen die helemaal onderaan bungelen in de rangorde van nieuwe toepassingen. Toch is dit, ziet Weijtmans, ook nog steeds een waardevol hergebruik. Compost van onder meer schors, snoeisels en de gefreesde stobben is welkom als bodemverbeteraar in landbouw, openbaar groen en particuliere tuinen. ‘De grond krijgt zo een grotere fractie organisch materiaal, en ook is dit meteen een vorm van CO2-opslag.’

Bomen rooien is, zo maakt hij duidelijk, naast dienstverlening ook het verzamelen van waardevol materiaal. De verdiensten die dit laatste oplevert, verschillen per project. Maar ‘gemiddeld’ haalt Weijtmans naar zijn zeggen altijd wel een aanzienlijk deel van de omzet binnen door de verkoop van hout en snippers. ‘Voor bossen

betalen wij de opdrachtgever van een klus. Bij een boom in een stedelijke omgeving zijn onze kosten hoger. Wellicht moeten brieven worden bezorgd bij de bewoners, moeten er proefsleuven worden gemaakt om te kijken wat er in de grond zit, zijn er verkeersregelaars nodig en moet er een telescoopkraan worden gebruikt. Toch wordt gemiddeld veertig procent van de kosten betaald uit de opbrengst van het materiaal. Voor wie deze opbrengst is, hangt af van de opdrachtgever. De ene gemeente verkoopt het bijvoorbeeld liever zelf; voor een andere nemen wij het mee.’

Voorrang

Aan het eind van de cyclus van een boom is er dus altijd veel waarde over. Het zit Weijtmans nog wel dwars dat waarde en prijs in deze markt lang niet altijd gelijk opgaan. Het duidelijkst ziet hij het misgaan bij de productie van pellets voor de energiecentrales. ‘De prijs die daarvoor wordt betaald, is dusdanig hoog, dat deze bestemming vaak voorrang krijgt. Dat gaat ten koste van bestemmingen die een nuttigere bijdrage leveren aan het behoud van de aarde.’

Of de toepassing voor textiel ook qua prijs zal kunnen concurreren met goedkoop geproduceerde katoen of synthetische materialen, is volgens hem bijvoorbeeld niet zeker. ‘Iets soortgelijks speelt bij inlands hout. Dat gaat vaak nog naar onnodig laagwaardige bestemmingen, omdat het veelal kleine partijen betreft. Afnemers geven dan gauw de voorkeur aan geïmporteerd hout dat ook in grote partijen is te krijgen tegen bovendien gunstige prijzen. Om hierin verandering te krijgen, zullen we beter moeten kijken naar de totale waarde over een gehele cyclus. Dan krijg je vaak hele andere uitkomsten.’

dichtbij. Anders dan katoen, hoeven we het niet de halve wereld over te slepen.’

Op het bedrijfsterrein in Udenhout zijn 27 sorteringen aan materiaal van verschillende boomsoorten in verschillende kwaliteiten aanwezig. Die vinden hun weg naar allerlei bestemmingen. ‘Volgens het zogeheten cascade-principe proberen we er altijd de hoogst mogelijke waarde uit te halen.’

De meubelindustrie krijgt de beste kwaliteit eiken. Hierna volgen de bestemmingen constructiehout, paalhout en speeltoestellen. Zitten er spijkers of andersoortige metaalstukken in, of zijn delen van binnen rot, dan is het hout nog geschikt voor bijvoorbeeld boomstambanken, schetst hij. Of bijvoorbeeld voor kantopsluitingen bij zandbakken of speeltoestellen. Stammen en takken die ongeschikt zijn voor industriële verwerking, komen soms ook rond monumentale bomen te liggen. ‘Tot bij de rand van de kroon. Zo bescherm je het hele wortelstelsel. Het voorkomt dat er met voertuigen overheen wordt gereden of dat er wordt gegraven. En omdat eiken niet snel wegtrot, weet je dat het de komende vijftien tot twintig jaar zijn werk blijft doen.’ Onder in de genoemde cascade wacht op een paar niveaus

